

Pohjois-Karjalan maakuntaudistuksen esivalmistelun loppuraportti

Esivalmistelu 30.6.2017 asti

Maakuntauudistus on Pohjois-Karjalan kannalta tärkeä ja mittava uudistus. Maakunnille siirretään sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien lisäksi maakuntien liittojen tehtävät, pääosa ELY-keskusten tehtävistä, järjestämisvastuu TE-toimistojen tehtävistä sekä lisäksi eräitä kuntien ja aluehallintovirastojen tehtäviä.

Esiselvitys käynnistyi keväällä 2016, jolloin nostettiin valmiutta tulevaan uudistukseen.

Käynnistetty esiselvitys nimettiin "Siun Sotesta Meijän Maakuntaan". Sen sisältönä oli maakunnan tehtävien määrittely valtion, maakunnan ja kuntien välillä, uusien toimintamallien sekä maakuntauudistuksen valmistelun käynnistäminen.

Esivalmisteluvaiheen tavoitteena oli:

- organisoida valmistelu, sopia yhteistyöstä, resursoinnista ja valmistelun etenemisestä
- käynnistää maakuntauudistuksen valmistelu: tehdä yksityiskohtaiset esiselvitykset uusista toimintamalleista, määrittellä keskeiset yhdyspinnat suhteessa valtioon ja kuntiin, määrittellä ylimaakunnalliset tehtävät sekä käynnistää hallinnon, talouden ja henkilöstön selvitystyö
- maakunnan edun huomioiminen valtakunnallisessa valmistelussa ja siihen vaikuttaminen
- lisätä yleistä tietoisuutta uudistuksesta
- luoda edellytykset väliaikaishallinnon onnistuneelle käynnistämiseksi

Esivalmisteluvaihe sekä sen jatkotoimenpiteet perustuivat mukana olevien organisaatioiden yhteiseen tahtotilaan viedä uudistusta eteenpäin.

Esivalmisteluvaiheessa sovittiin valmistelun yhteistyöstä, löydettiin työlle muutosvisio ja tavoitteet, tehtiin nykytilanteen kartoituksia sekä yksityiskohtaiset esiselvitykset.

Esivalmisteluvaiheessa tavoitteena oli luoda edellytyksiä tehtävien, henkilöstön ja omaisuuden siirtämiselle. Suunnittelussa oli tärkeää hahmottaa ainakin:

- Maakunnan tavoitetilan kuvaus (muutosvisio)
- Maakunnan tehtäviä toteuttavien palvelutoiminnan toiminnalliset tavoitteet
- Pääasialliset keinot ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
- Muutoksen keskeiset vaiheet ja vaiheiden lopputulokset/tuotokset
- Muutoksen toteutusvaiheiden aikataulut
- Suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisen tarvitsemat resurssit ja niiden määrät
- Muutoksen toteutukseen liittyvä viestintä ja vuorovaikutus

Asukkaat, asiakkaat, luottamushenkilöt ja henkilöstö olivat mukana valmistelussa. Uudistusten tavoitteiden saavuttaminen edellytti suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä kuntien, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton, Siun Soten, ELY-keskusten, Pohjois-Karjalan TE-toimiston sekä Itä-Suomen aluehallintoviranomaisen kanssa. Valmisteluun oli tärkeää ottaa mukaan palveluja tuottavien yritysten ja järjestöjen edustajat. Henkilöstö- ja asukasviestinnällä oli tärkeä merkitys muutoksen toimeenpanossa.

Maakuntauudistuksen onnistumiseksi tarvittiin yhteistä tahtoa viedä muutosta tavoitetietoisesti eteenpäin. Uuden organisaation perustehtävän ja tavoitteiden määrittely, tavoitetietoisuuden ylläpito sekä valmistelun eteenpäinvieminen olivat muutosjohtamisen ydintä. Samaan aikaan oli huolehdittava erityisesti henkilöstön voimavaroista ja osallistumisesta.

Pohjois-Karjalassa maakuntaudistuksen valmistelussa oli esivalmisteluvaiheessa kolme keskeistä asiaa:

1. **valtakunnalliseen valmisteluun vaikuttaminen (erityisesti lausuntovalmistelu, vierailut, vaikuttamistyö)**
2. **oman valmistelun käynnistäminen (erityisesti toimintamallityö, organisointi)**
3. **yleisen tietoisuuden lisääminen.**

Organisoituminen

Maakuntaudistuksen organisoitumisessa mallia otettiin Siun Soten valmistelusta, jonka mukaisesti nähtiin tärkeänä luottamushenkilöiden vahva mukanaolo muutoksessa. Jo valmistelun alkuvaiheessa keväällä 2016 muodostettiin **poliittinen ohjausryhmä** ohjaamaan esiselvitystä. Ryhmän puheenjohtajana toimi Hanna Huttunen, varapuheenjohtajana Juha Hämäläinen ja sihteerinä Jarno Turunen.

Asioiden käytännön valmistelusta vastasi puolestaan johtavista virkamiehistä koostuva **koordinaatioryhmä**. Se koostui Pohjois-Karjalan ja Heinäveden kuntien, Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen (2), Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton, Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen sekä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän johtajista. Ryhmän kokoonpanoa täydennettiin Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Pohjois-Karjalan TE-toimiston edustajalla. Koordinaatioryhmän puheenjohtajana oli Joensuun kaupunginjohtaja Kari Karjalainen, varapuheenjohtajana Nurmeksen kaupunginjohtaja Asko Saatsi ja sihteerinä Jarno Turunen.

Ohjausryhmä kokoontui esivalmisteluvaiheessa kahdeksan kertaa. Ohjausryhmän tärkeimpiin tehtäviin kuului uudistuksen ohjaaminen osaltaan niin, että vahvistetaan ja turvataan Pohjois-Karjalan oma aluehallinto ja mahdollistetaan maakunnan tarpeisiin ja vahvuuksiin perustuva kehittäminen.

Koordinaatioryhmä kokoontui 11 kertaa kesäkuun 2017 loppuun mennessä. Koordinaatioryhmä vastasi ohjausryhmän tukena hankkeen toteutumisesta ja seurannasta, nimesi tarvittavat asiantuntija- ja valmisteluryhmät ja antoi niille toimeksiannot sekä päätti hankkeen käytännön seurannasta ja raportoinnista.

Maakuntaudistuksen esivalmisteluvaiheen muutosjohtajana toimi Jarno Turunen Pohjois-Karjalan maakuntaliitosta ja osa-aikaisena assistenttina Sanna Ruuska Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta. Kaikki muu mittava valmistelutyö tehtiin oman työn ohessa mukana olevissa organisaatioissa.

Viestintä

Avoin, monipuolinen ja ajantasainen **viestintä** oli tärkeä osa uudistuksen onnistumista. Tavoitteena oli viestiä osallistavasti, aktiivisesti, avoimesti ja ymmärrettävästi uudistuksen kokonaiskuvasta, tavoitteista ja etenemisestä Pohjois-Karjalassa. Lisäksi viestittiin tarvittaessa valtakunnallisen uudistuksen etenemisestä. Ajankohtainen materiaali koottiin uudistuksen nettisivuille pohjois-karjala.fi/maakuntaudistus.

Esivalmisteluvaiheelle laadittiin oma viestintäsuunnitelma. Viestintäsuunnitelmassa määriteltiin ydinviestit, vastuut ja roolit, kohderyhmät sekä käytettävät välineet. Myös tulevalle väliaikaishallinnolle laaditaan oma viestintäsuunnitelma.

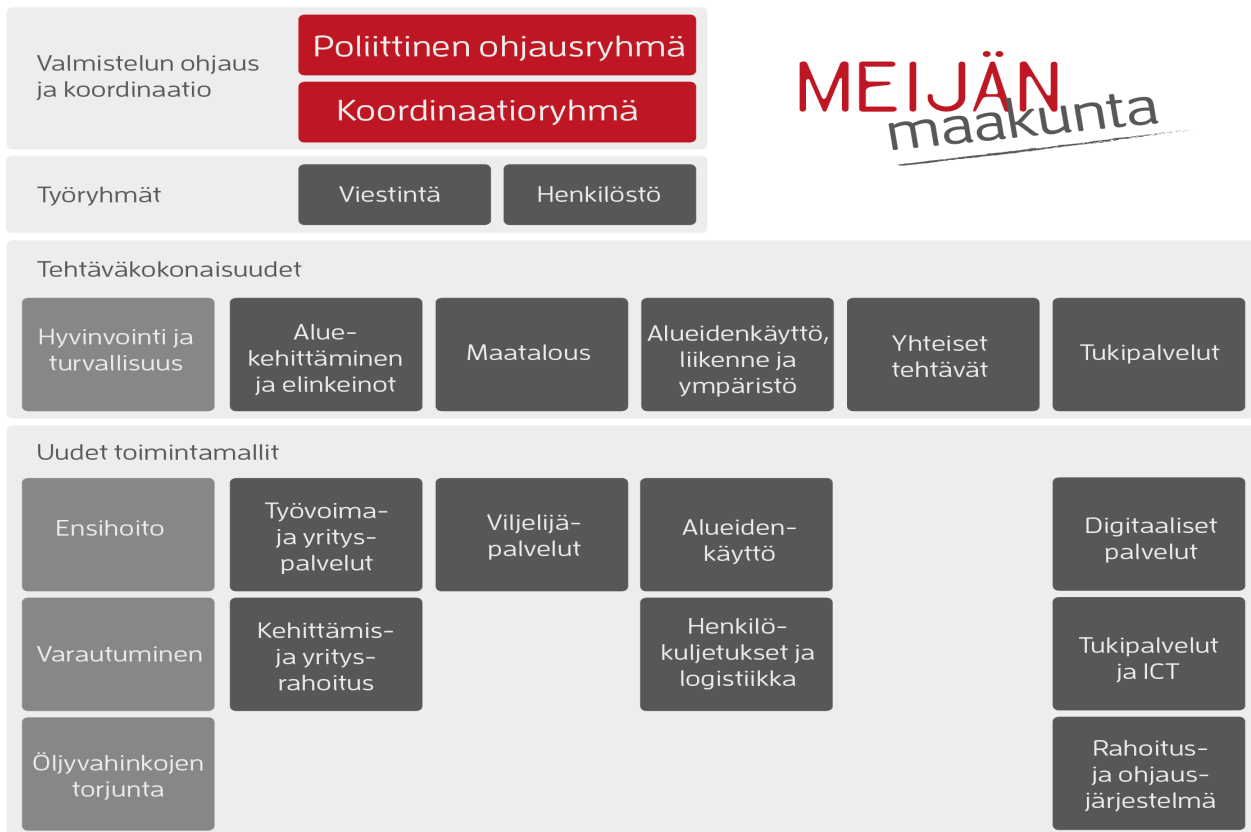
Maakuntaudistuksen esivalmistelun viestintää johti ohjausryhmän puheenjohtaja. Ohjausryhmän ja koordinaatioryhmän kokousviestinnästä vastasivat puheenjohtaja ja sihteeri. Maakuntaudistuksen viestinnän käytännön toteutukseen koottiin oma viestintäryhmä maakuntaudistuksen keskeisten organisaatioiden viestintävastaavista. Käytännössä viestinnästä vastasi Pohjois-Karjalan viestintäpäällikkö Rauno Jussila ja graafisesta ilmeestä graafinen suunnittelija Laura Jussila. Viestintäryhmä kokoontui seitsemän kertaa kesäkuun 2017 loppuun mennessä. Esivalmisteluvaiheessa kunkin mukana olevan organisaation johto vastasi oman organisaationsa henkilöstön aktiivisesta informoinnista ja osallistumisesta uudistuksen valmisteluun. Nettisivujen, yleisten tilaisuuksien, tiedotustilaisuuksien lisäksi erityisesti uutiskirjeet koettiin hyväksi tavaksi viestiä uudistuksen kulloinkin ajankohtaisista aiheista keskeisille sidosryhmille.

Kaikki ajankohtainen uudistukseen liittyvä materiaali löytyy uudistuksen nettisivuilta pohjois-karjala.fi/maakuntaudistus.

1. Maakunnan tehtävien valmistelu

Pohjois-Karjalassa maakuntaudistuksen valmistelu käynnistettiin käytännön toiminnan kautta. Asioiden hoitamiseen nähtiin tärkeänä mieltä uusia parempia ja tehokkaampia toimintamalleja.

Pohjois-Karjalan hakemus työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisiin kokeiluihin toimitettiin työ- ja elinkeinoministeriöön 31.5.2016. Pohjois-Karjala valittiin maakunnalliseksi kokeilualueeksi kesäkuussa 2016. Kaikkiaan valtakunnassa käynnistyi kolme maakunnallista kokeilua: Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla.

Kuvio 1. Maakuntaudistuksen organisointi ja toimintamallit Pohjois-Karjalassa 1/2017 saakka.

Toimintamallityöryhmien ensimmäisen vaiheen tehtäväksiänto (8/2016-1/2017):

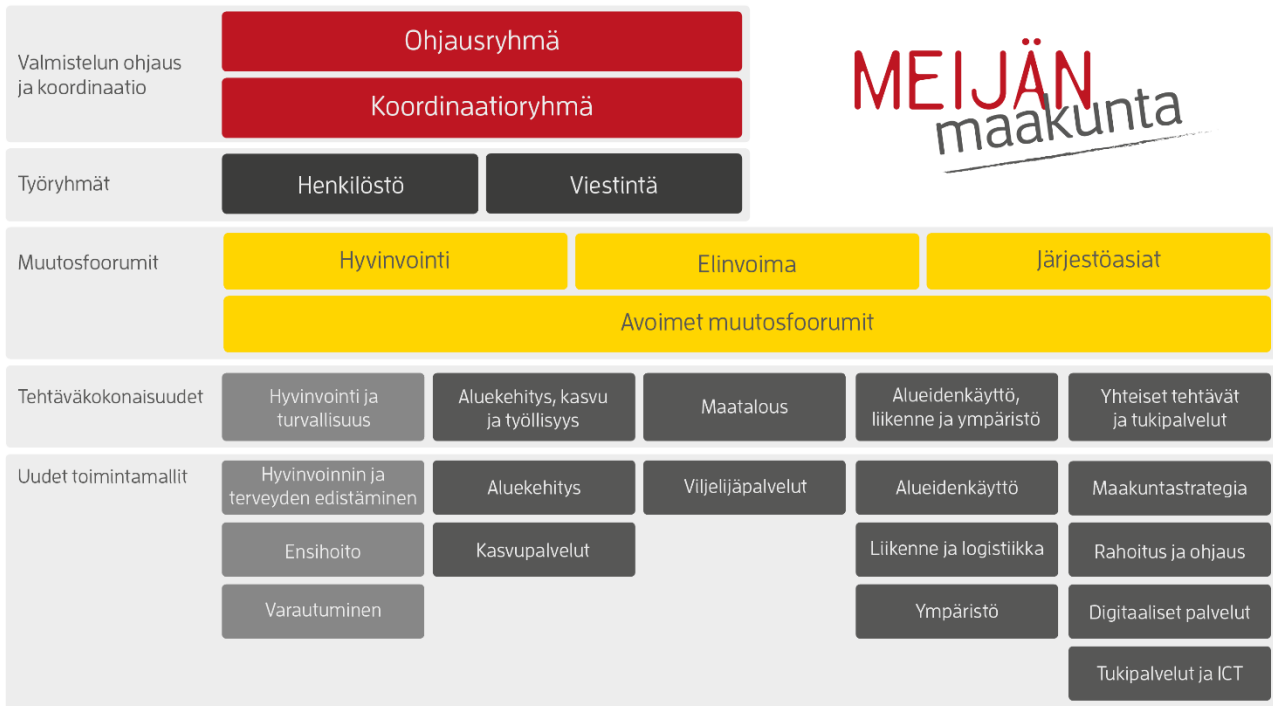
- Kuvattava asiakaslähtöinen maakunnan uusi, parempi toimintamalli (keskeinen sisältö, edut ja riskit)
- Esitys keskeisistä rajapinnoista (valtio/ maakunta/ kunnat)
- Esitys valmistelun etenemisestä ja keskeisistä ratkaistavista asioista aikatauluineen (Maakuntaudistusta koskevan valmistelun käynnistäminen)
- Esitys mahdollisesta kokeilusta/pilotista, joka toteutetaan 2017–2018
- Arvio taloudellisista ja henkilöstövaikutuksista
- Seurata valtakunnallista valmistelua omalla tehtävälalla (synkronointi) ja tehdä tarvittavia esityksiä (edunvalvonta)

Aikataulu: Alustavat tuotokset 11/2016
Tuotokset valmiit 15.1.2017, raportointi koordinaatioryhmälle 2/2017

Toteuma:

Toimintamallityöryhmien ensimmäisen vaiheen työn tulokset raportoitiin ohjausryhmälle 15.2.2017. Pohjois-Karjalan maakuntaudistuksen tiekartta: "Askelmerkit Meijän maakuntaan - Pohjois-Karjalan maakuntaudistuksen tiekartta" sai myös ohjausryhmän hyväksynnän samassa kokouksessa. Raportit sekä tiekartta julkaistiin uudistuksen nettisivuilla pohjois-karjala.fi/maakuntaudistus 17.2.2017. Raportteja oli mahdollista kommentoida nettisivujen kautta.

2. Esivalmisteluvaiheen jatkon organisointi ja muutosfoorumien perustaminen

Kuvio 2. Maakuntaudistuksen organisointi ja toimintamallit Pohjois-Karjalassa 2-6/2017.

Toteuma:

Toimintamallityöryhmien ensimmäisen vaiheen valmistuttua oli ratkaistava, miten esivalmisteluvaiheen valmistelua jatketaan ja miten se organisoidaan. Samalla oli tärkeää ratkaista, miten sidosryhmät voivat osallistua maakuntaudistuksen valmisteluun.

Pääosa ensimmäisen vaiheen toimintamalleista jatkoivat valmistelutyötä koko esivalmisteluvaiheen. Öljyvahinkojen torjunta sekä kehittämis- ja yritysrahoitus päättyivät omina toimintamalleinaan, rahoitusasiat liittyvät jatkossa sekä aluekehitykseen että kasvupalveluihin. Lisäksi henkilökuljetukset ja logistiikka –ryhmä nimettiin uudelleen ja sen tehtäväkenttä laajennettiin kattamaan liikenneasiat kokonaisuudessaan. Koordinaatioryhmässä 3.2.2017 hyväksyttiin esivalmisteluvaiheessa jatkavat ja käynnistettävät toimintamallit sekä toimintamalleihin perustettavien työryhmien kokoonpano.

Ohjausryhmä päätti 15.2.2017 kokouksessa perustaa hyvinvoinnin, elinvoiman ja järjestöasioiden muutosfoorumit sidosryhmien ja palvelujen käyttäjien osallistumisen vahvistamiseksi. Hyvinvoinnin ja elinvoiman muutosfoorumeihin pyydettiin eri tahoja nimeämään edustajansa 15.3.2017 mennessä.

Nimetyt foorumit tukevat maakuntaudistuksen ja uuden maakunnan valmistelua, toiminnan ja palvelujen kehittämistä ja yhteistyön edistämistä omalla tehtävälallaan. Ne käsittelevät ja evästävät neuvoa-antavana elimenä maakuntaudistuksen kannalta keskeisiä strategisia asioita ja toimintamallityöryhmien työtä. Tarvittaessa järjestetään myös kaikille avoimia muutosfoorumeja ajankohtaisista asioista.

Foorumien toiminta käynnistyi keväällä 2017. Lähtölaukauksena muutosfoorumien toiminnalle toimivat elinkeinotapahtuma Joensuussa 3.4.2017 ja valtakunnallisten muutosjohtajien maakuntakierros Kolilla 6.4.2017. Maakuntavaltuusto tai maakuntahallitus arvioi tarpeen muutosfoorumien jatkosta keväällä 2018.

Toimintamallityöryhmien toisen vaiheen tehtäväksiä (2-6/2017):

- Maakunnan tehtävien läpikäynti
- Asiakaslähtöisen maakunnan uuden, paremman toimintamallin ja tehtävien tarkempi valmistelu
- Tarkennettu esitys valmistelun etenemisestä ja keskeisistä ratkaistavista asioista aikatauluineen väliaikaishallinnolle (Maakuntauudistusta koskevan valmistelun eteneminen) Kahdessa vaiheessa: väliaikaishallinto, käynnistymisvaihe
- Mahdollisuuksien mukaan: Yhteisen toimintamallin tai siihen liittyvän kokeilun/pilotin käynnistäminen (2017–2018)
- Esitys digitaalisten palvelujen hyödyntämisestä
- Tarkennettu esitys keskeisten yhdyspintojen ratkaisemisesta (valtio/ maakunta/ kunnat)
- Tarkempi arvio taloudesta, henkilöstöstä ja sopimuksista
- Esitys mahdollisesta henkilöstön koulutustarpeesta
- Seurata valtakunnallista valmistelua omalla tehtävälalla (synkronointi) ja tehdä tarvittavia esityksiä (edunvalvonta)

Aikataulu: Alustavat tuotokset toimintamallityöryhmistä 15.4.2017 mennessä
 Toimintamallityöryhmien tuotokset valmiit 31.5.2017 mennessä
 Raportointi koordinaatioryhmälle (6/2017)
 Esitys mitä tehtäviä hoidetaan maakunnassa itse, mitä yhdessä muiden maakuntien kanssa tai kuntien kanssa (6/2017)
 Esitys valmistelun jatkon organisoinnista (6/2017)

Toteuma:

Toimintamalliryhmät (13 kpl) jatkoivat työskentelyään ensimmäisen vaiheen työn tuloksien pohjalta. Ryhmät kokoontuivat alkuvuoden aikaan tiiviisti ja kevään tuotokset raportoitiin alustavina luonnoksina 15.4.2017 mennessä. Lopullinen deadline toimintamalliryhmien työlle oli 31.5.2017. Ryhmien raportit julkaistiin maakuntauudistuksen nettisivuilla. Raportit käsiteltiin ja hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksessa 28.6.2017.

Valtakunnalliseen valmisteluun vaikuttaminen

lausuntokierrokset, vierailut, työryhmät, esitykset

Toteuma:

Vaikuttamistyötä uudistuksen sisältöön tehtiin koko esivalmisteluvaiheen ajan. Vaikuttamisen kärjet määriteltiin Pohjois-Karjalan maakuntauudistuksen tiekartassa:

1. Maakunnan **itsehallinto** ja mahdollisuus päättää maakunnassa omaa maakuntaa koskevista asioista turvattava vahvan valtionohjauksen sijaan
2. Maakunnan asiakkaiden tarpeen kannalta keskeiset **julkiset palvelut** turvattava: erityisesti hyvinvointi sekä aluekehitys ja kasvupalvelut
3. **Valtakunnallisia palvelukeskuksia** perustettaessa huomioitava maakunnan edelläkävijäratkaisut ja Pohjois-Karjala palvelukeskusten sijaintipaikkana
4. **Pelastuslaitosratkaisu** maakunnalliseksi: maakunnallinen malli parempi, selkeämpi ja kustannustehokkaampi
5. **Eri rahoitusvälineet** koottava maakuntiin (ml. rakennerahastot), samalla turvattava Tekesin, Finpron ja Finnveran asiantuntijapalvelujen saatavuus Pohjois-Karjalassa (maakuntien yhdenvertaisuus)
6. Maakunnalla vahva rooli ja päättävältä **liikenneasioiden** hoidossa
7. **Ympäristöön sekä lupa- ja valvonta-asioiden** hoitoon **liittyvien** palvelujen saatavuus on turvattava maakunnassa: ensisijaisesti uudessa maakunnassa mutta vähintäänkin valtion aluehallintona
8. Maakunnan tehtävien hoitamiseksi turvattava riittävä **rahoitus**, rahoituksen tultava yleiskatteellisena ja maakunnalla oltava aito mahdollisuus ohjata ja päättää resurssien suuntaamisesta.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi vaikutettiin valtakunnallisissa valmisteluryhmissä ja tilaisuuksissa, tavattiin keskeisiä valmistelijoita ja päättäjiä sekä valmisteltiin yhteisiä lausuntoja ja esityksiä.

Ministerivierailuilla tuotiin esiin Pohjois-Karjalan kannalta tärkeitä näkemyksiä sote- ja maakuntauudistukseen. Uudistuksen avainministerit kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen sekä perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula tekivät kumpikin maakuntakierroksen maakuntaan syksyllä 2016. Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila vieraili marraskuussa 2016 maakunnassa. Työ- ja elinkeinoministeri Mika Lintilä vieraili Joensuussa huhtikuussa 2017. Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen oli mukana useassa Pohjois-Karjalan maakuntauudistusta käsittelevässä tilaisuudessa. Myös muiden ministerivierailujen (Petteri Orpo, Alexander Stubb, Anne Berner) yhteydessä on tuotu esille maakuntauudistukseen liittyviä asioita, samoin puhemies Maria Lohelan vieraillessa Pohjois-Karjalassa. Kansliapäällikkö Päivi Nerg vieraili Pohjois-Karjalassa helmikuussa 2017. Myös valtakunnalliset muutosjohtajat vierailivat Pohjois-Karjalassa niin syksyllä 2016 kuin keväällä 2017.

Pohjoiskarjalaisia toimijoita oli mukana monissa valtakunnallisissa valmisteluryhmissä. Valtakunnallinen muutosjohtajaverkosto kokoontui kesäkuun loppuun 2017 mennessä kahdeksan kertaa.

Merkittävä osa valtakunnalliseen valmisteluun vaikuttamista oli lausuntovalmistelu uudistuksen eri vaiheissa. Lausuntovalmistelua tehtiin Pohjois-Karjalassa yhdessä niin, että lausunnoista valmisteltiin yhteinen lausuntopohja, jota sitten eri mukana olevat tahot ovat voineet hyödyntää omissa lausunnoissaan. Näin samalla myös vahvistettiin yhteistä tahtotilaa, mitä uudistuksella halutaan ja tavoitellaan Pohjois-Karjalassa.

Maakuntauudistuksen ensimmäisen vaiheen lakiluonnokset julkaistiin osoitteessa www.alueuudistus.fi. Valtakunnallinen lausuntokierros hallituksen esityksestä oli 31.8. - 9.11.2016. Lakiluonnoksissa linjattiin tarkemmin tulevien maakuntien tehtävät. Esityksestä valmisteltiin yhteinen lausuntopohja.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö lähettivät sote-uudistukseen liittyvän *valinnanvapauslain* luonnoksen lausunnon 31.1.2017. Lausuntoaika oli 28.3.2017 saakka. Lausuntovalmistelua tehtiin yhdessä ja jokainen taho pyrki huomioimaan strategisesti tärkeitä yhteisiä näkemyksiä omassa lausunnoissaan. Jokainen taho antoi oman lausuntonsa. Ohjausryhmä käsitteli ja hyväksyi yhteisen lausuntopohjan 9.3.2017 kokouksessa ja suositteli sen hyödyntämistä maakuntauudistuksessa mukana oleville tahoille omissa lausunnoissaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi *alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista* 26.4.2017 mennessä. Esityksestä valmisteltiin yhteinen lausuntopohja ja lausuntoyhteenvedo. Ohjausryhmä suositteli 11.4.2017 kokouksessaan maakuntauudistuksessa mukana oleville tahoille lausuntopohjan ja lausuntoyhteenvedon hyödyntämistä omissa lausunnoissaan.

Maakuntien *rahoitusta* koskeva lakiluonnos (HE 15/2017) oli lausunnoilla 13.4.2017 asti. Ohjausryhmä hyväksyi yhteisen lausuntopohjan ja lausuntoyhteenvedon 11.4.2017 kokouksessaan.

Maakuntauudistuksen II-vaiheen lakipaketti oli lausunnoilla 19.6.2017 asti. Koordinaatioryhmä päätti kokouksessaan 5.5.2017, että yhteinen lausuntopohja valmistellaan valmisteluryhmässä ja lähetetään sähköpostilla koordinaatioryhmälle kommentoitavaksi. Tästä esityksestä laadittiin myös yhteinen lausuntopohja. Tämän lisäksi laadittiin kesäkuussa 2017 lausunto mm. valtioneuvoston asetusluonnokseen *erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä*.

Ylimaakunnalliset tehtävät

- Ylimaakunnallisten tehtävien valmistelu aloitettu (1- 3/2017)
- Esitys, mitä tehtäviä hoidetaan yhteistyössä muiden maakuntien kanssa (6/2017)

Toteuma:

Keskustelut ylimaakunnallisista tehtävistä ja maakuntien yhteistoiminnasta aktivoitui keväällä 2017. ELY-keskusten nykyisin ylimaakunnallisesti hoidettavista tehtävistä tehtiin kartoitus. Valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston perustamisesta annettiin lausunto. Itä-Suomen aluehallintovirastosta maakuntiin siirtyvät tehtävät kartoitettiin. Osa valtiolta maakuntiin siirtyvistä tehtävistä on luonteeltaan sellaisia, että ne hoidettaneen jatkossakin ylimaakunnallisesti. Näistä tehtävistä maakunnat laativat sopimuksen siinä vaiheessa, kun uudet maakuntavaltuustot ovat aloittaneet toimintansa 2018. Jokaisessa toimintamallityöryhmässä käsiteltiin ko. aihepiiriä koskevat ylimaakunnalliset tehtävät.

3. Pohjois-Karjalan tiekartta maakuntauudistukseen

Valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistuksen tiekartta julkaistiin 10.10.2016. Tätä valtakunnallista valmistelua hyödyntäen päätettiin laatia Pohjois-Karjalan oma tiekartta maakuntauudistuksesta. Tiekartan avulla voidaan vahvistaa maakunnan yhteistä tahtotilaa mitä uudistuksella tavoitellaan, ohjata valmistelua kulloinkin strategisesti tärkeisiin asioihin sekä tukea ja viitoittaa valmistelua sen eri vaiheissa.

Toteuma:

Ohjausryhmä päätti kokouksessaan 17.11.2016 käynnistää Pohjois-Karjalan tiekartan laatimisen maakuntauudistukseen. Ohjausryhmä päätti 15.2.2017 kokouksessaan hyväksyä Pohjois-Karjalan maakuntauudistuksen tiekartan.

”Askelmerkit Meijän maakuntaan – Pohjois-Karjalan maakuntauudistuksen tiekartta” pohjautui sen hetkiseen tietoon ja lakiluonnoksiin uudistuksen etenemisestä. Toimenpiteet ja niiden aikataulut tarkentuvat uudistuksen edetessä.

”Askelmerkit Meijän maakuntaan – Pohjois-Karjalan maakuntauudistuksen tiekartta” julkaistiin uudistuksen nettisivuilla pohjois-karjala.fi/maakuntauudistus 17.2.2017.

Muutosvisioksi asetettiin:

Meijän maakunnan tavoitteena on koko maakunnan elinvoima, kestävä kasvu ja asukkaiden hyvinvointi. Uusi maakunta hoitaa tehtävänsä onnistuneesti, laadukkaasti ja kestäväällä tavalla. Maakunta on vetovoimainen hyvinvoinnin, turvallisuuden, elinvoiman ja yhteistyön rakentaja Pohjois-Karjalassa, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Pohjois-Karjala on rohkea edelläkävijä uudistuksessa. Vahvistamme ja turvaamme asukkaiden ja toimijoiden tarpeiden kannalta keskeiset palvelut maakunnassa. Valmistelemme uudistuksen oma-aloitteisesti ja yhdessä niin, että hyödynnämme synergiaedut ja digitalisaation mahdollisuudet.

4. Henkilöstön osallistuminen

Uudistus on tärkeä tehdä yhdessä henkilöstön kanssa. Henkilöstö tarvitsee tietoa uudistuksen etenemisestä, henkilöstöä koskevista suunnitelmista ja päätöksistä, aikatauluista ja mahdollisista omaa työtä koskevista muutoksista. Henkilöstön tiedon tarve kasvaa valmistelun edetessä suunnittelusta konkretiaan. Henkilöstön tiedonsaannissa ja osallistumisessa valmisteluun keskeisessä roolissa on viestintä ja johtaminen.

Mitä pidemmälle uudistus etenee, sen enemmän tarvitaan yhteistä viestintää ja muutosprosessin johtamista.

Toteuma:

Esivalmisteluvaiheessa kunkin mukana olevan organisaation johto vastasi oman organisaationsa henkilöstön aktiivisesta informoinnista ja osallistumisesta uudistuksen valmisteluun.

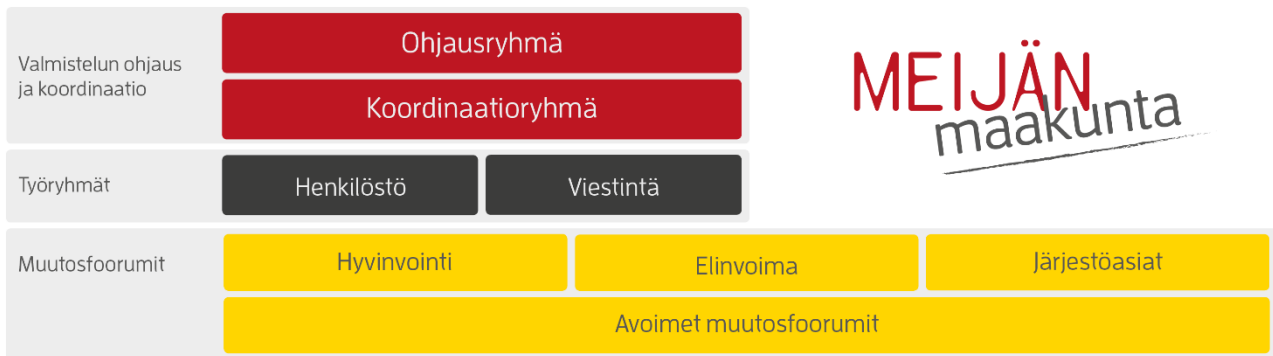
Henkilöstön osallistumisessa oli keskeistä:

- Jokainen mukanaoleva organisaatio vastaa oman henkilöstön informoinnista ja osallistumisesta valmisteluun
- Henkilöstöryhmän toiminta
- Informaatio- ja keskustelutilaisuudet henkilöstölle
- Henkilöstön asiantuntemuksen hyödyntäminen valmisteluryhmissä
- Mahdollisuus vaikuttaa valmistelussa oleviin asioihin
- Muutosprosessia tukeva aktiivinen viestintä.

Maakuntaudistukseen kohteena olevien organisaatioiden henkilöstön edustajille eli henkilöstöjärjestöjen luottamusmiehillä ja työnantajaedustajille järjestettiin yhteinen tilaisuus 1.9.2016.

Ohjausryhmä päätti kokouksessaan 17.11.2016 nimetä henkilöstöryhmän. Henkilöstöryhmä kokoontui viisi kertaa kesäkuun 2017 loppuun mennessä. Lisäksi toimintamalliryhmiin nimettiin henkilöstön edustaja ja hänen varaedustajansa, kuitenkin niin että näillä edustajilla oli asiantuntijuutta ko. toimintamalliryhmään. Henkilöstöryhmä käsitteli kokouksissaan mm. muutostukea sote- ja maakuntaudistuksessa. Tulevaan väliaikaishallintoon toivottiin resursseja kaikille yhteiseen muutostukeen. Henkilöstöryhmä esitti myös toiveenaan, että nykyinen henkilöstöryhmä voisi jatkaa virallisena väliaikaishallinnon yhteistoimintaelimenä lisättynä valtiotyönantajan edustajalla.

5. Sidosryhmien ja asukkaiden osallistuminen

Kuvio 3. Perustettavat muutosfoorumit.

Maakuntaudistus kiinnostaa laajalti erilaisia sidosryhmiä, yrityksiä, julkisia toimijoita ja järjestöjä ja koskettaa erityisesti palvelujen käyttäjiä.

Maakuntaudistuksesta ja sen etenemisestä tiedotetaan mm. tiedotusvälineiden kautta ja näin lisätään yleistä tietoisuutta uudistuksesta. Sidosryhmien ja palvelujen käyttäjien osallistumisen vahvistamiseksi perustetaan hyvinvointiin, elinvoimaan ja järjestöasioihin omat muutosfoorumit. Lisäksi järjestetään kaikille avoimia muutosfoorumia tarpeen mukaan.

Aikataulu:

- Avoin infotilaisuus 13.10.2016
- Kuntakierros (10-12/2016)
- Muutosfoorumien kokoonpanojen nimeäminen (2-3/2017)
- Yhdessä asukkaiden kanssa –tilaisuus (3/2017)
- Elinkeinotapahtuma (4/2017)
- Muutosjohtajien maakuntakierros (4/2017)
- Muutosfoorumien toiminta käynnissä (3-6/2017)
- Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet
- Mahdollisuus vaikuttaa valmistelussa oleviin merkittäviin asioihin

Toteuma:

Maakuntaudistus kiinnosti laajalti erilaisia sidosryhmiä, yrityksiä, julkisia toimijoita ja järjestöjä. Maakuntaudistuksesta ja sen etenemisestä tiedotettiin mm. tiedotusvälineiden kautta ja näin lisättiin yleistä tietoisuutta uudistuksesta. Sidosryhmien ja palvelujen käyttäjien osallistumisen vahvistamiseksi perustettiin hyvinvointiin, elinvoimaan ja järjestöasioihin omat muutosfoorumit. Lisäksi järjestettiin kaikille avoimia muutosfoorumia tarpeen mukaan.

Maakuntaudistuksesta kierrettiin aktiivisesti kertomassa ja keskustelemassa 54 eri tilaisuuksissa: seminaareissa, sidosryhmätilaisuuksissa ja kokouksissa.

Valtiovarainministeriö järjesti aluutilaisuuden maakuntaudistuksesta 5.9.2016 Joensuussa. Sote-muutosjohtaja Sinikka Salo ja maakuntaudistuksen muutosjohtaja Pauli Harju vierailivat 25.10. Joensuussa.

Kaikille avoin infotilaisuus maakuntaudistuksesta järjestettiin 13.10.2016 Joensuussa. Tilaisuuteen osallistui 130 henkeä ja tilaisuus oli tallenteena katsottavissa uudistuksen nettisivuilla. Loka-joulukuussa 2016 maakuntaudistukseen liittyen järjestettiin kuntakierros 13 Pohjois-Karjalan kunnan valtuustoissa.

Helsingissä järjestettiin 14.3.2017 "Yhdessä asukkaiden kanssa" - osallisuustilaisuus, jonka avaajana toimi kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen. Tilaisuudessa kerrottiin hyvistä kokemuksista osallisuuden edistämisessä Pohjois-Karjalassa.

Joensuussa järjestettiin 3.4.2017 "Kasvun eväät - Pohjois-Karjalan elinvoima 2020 " -elinkeinoseminaari, jossa puhujina toimivat mm. ministeri Vehviläinen sekä elinkeinoministeri Mika Lintilä. Seminaariin osallistui noin 180 henkeä ja sen puheenvuoroissa käytiin läpi odotuksia ja tarpeita tulevaisuuden kuntien ja maakunnan elinvoimapolitiikalle.

Sote-muutosjohtaja Sinikka Salo ja maakuntauudistuksen muutosjohtaja Pauli Harju tekivät yhteisen maakuntakierroksen helmi-huhtikuussa 2017. Pohjois-Karjalan tilaisuus järjestettiin 6.4.2017 Lieksassa Kolilla. Iltapäivän valmisteluryhmien työpajoissa työstettiin teemoittain muutoksen valmistelun kriittisiä kohtia ja pyrittiin löytämään ratkaisuja kaikkein haasteellisimpiin kohtiin.

Edellä mainitut tilaisuudet videoitiin ja niitä oli mahdollista seurata suorana tai jälkikäteen nauhoitteena. Kaikkien tilaisuuksien materiaalit sekä tallenteet on koottu uudistuksen nettisivuille pohjois-karjala.fi/maakuntauudistus.

Järjestöfoorumi pidettiin 21.6.2017 Joensuussa. Tilaisuuteen osallistui noin 70 henkeä.

6. Hallinto, talous ja tukipalvelut

Siun soten valmistelun yhteydessä on selvitelty monia hallintoon, talouteen ja tukipalveluihin liittyviä asioita. Tämä luo hyvän pohjan maakunnan esivalmistelutyölle.

Maakunnan hallinnon ja talouden järjestäminen

Esivalmistelun aikana hahmotellaan alueen tulevaa palvelurakennetta sekä maakunnan taloutta ja organisaatorakenteita.

Henkilöstö

Esivalmisteluvaiheessa kunnissa, kuntayhtymissä ja valtiolla tehdään esiselvitystä liikkeen luovutuksen piiriin kuuluvasta henkilöstöstä.

Omaisuteen, vastuisiin ja sopimukseen liittyvät järjestelyt

Esivalmistelussa luodaan yleiskuva keskeisestä omaisuudesta, vastuista ja veloista.

Tilat

Esivalmistelu käynnistyy siirtyvien kiinteistöjen, keskeneräisten hankkeiden ja vuokrasopimusten kartoittamisella.

Hankinnat

Esivalmisteluvaiheessa kartoitetaan mahdollisuudet hankintayhteistyöhön kuntien kanssa ja hankintojen toteuttamistapaa.

ICT-palvelut

Esivalmisteluvaiheessa käynnistetään nykyisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien sekä niihin liittyvien sopimusten ja tuotantojärjestelyiden kartoittaminen.

Toteuma:

Hallintoon, talouteen ja tukipalveluihin liittyvä valmistelutyö tehtiin esivalmisteluvaiheessa toimintamalliryhmissä. Valtakunnallisten palvelukeskusten valmistelua seurattiin tarkasti ja omaa valmistelua pyrittiin sovittamaan yhteen tämän kanssa.

Rahoitus- ja ohjausryhmässä arvioitiin maakunnan yleiskatteellinen rahoitus ja maakunnan laskennallinen rahoitus ja talouden sopeutustarve 2020-luvulla. Maakuntien rahoituksesta annettiin lausunto keväällä 2017.

Tukipalveluiden osalta valmistelua vaikeutti se, että valtakunnallisten palvelukeskusten rooli ja tehtävät ovat edelleen osin selkiintymättä ja linjaukset ovat muuttuneet matkan varrella. Tukipalvelut ja ICT –ryhmässä hahmotettiin maakunnan uudeksi toimintamalliksi seuraavaa:

- ⦿ Asianhallinta ja arkistotoimi – ulkoisia palveluntuottajia ei ole ja tehtävä edellyttää toiminnan hyvää tuntemusta - toteutus omana työnä
- ⦿ Ateria/ravintopalvelut – Polkka Oy ja kunnat
- ⦿ Hankinnat – Pohjois-Karjalan hankintatoimi
- ⦿ Henkilöstöhallinto - osa omaa toimintaa, palkanlaskenta Siun Talous Oy, työterveyshuolto ostopalveluna
- ⦿ ICT – Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy
- ⦿ Kiinteistöpalvelut, siivous ja laitoshuolto – Polkka Oy, Siun sote ja kunnat
- ⦿ Maksatus (avustukset ja tuet) – omana toimintana / valtakunnallinen palvelukeskus
- ⦿ Taloushallinto – Oma toiminta/Siun Talous Oy
- ⦿ Logistiikka (Liikenne ja logistiikkaryhmä valmistelee)
- ⦿ Tekstiili- ja pesulapalvelut – Karjalan Tekstiilipalvelut Oy
- ⦿ Hallinto- ja toimistopalvelut – johtoa ja substanssitoimintaa tukevat sihteeri/avustajapalvelut omaa toimintaa
- ⦿ Lääkintälaittehuolto (sis. Siun soteen)
- ⦿ Välinehuolto (sis. Siun soteen)

7. Väliaikaishallintoon valmistautuminen

- väliaikaishallinnon valmistelu: kokoonpano, sopimusluonnos, hallintosäätö, henkilöstön toimenkuvat (2-4/2017)
- väliaikaishallinnosta sopiminen: sopimukset, poliittinen ohjaus ja virkamiesorganisaatio, henkilöstön rekrytointi, y-tunnuksen hakeminen, nimenkirjoitusoikeudet (6/2017 mennessä)
- maakuntavaalien valmistelun käynnistäminen (4-6/2017)
- luonnos viestintäsuunnitelmaksi väliaikaishallinnolle (6/2017 mennessä)

Voimaantulolain luonnoksen 6 §:n mukaisesti maakunnan väliaikainen valmistelutoimielin vastaa maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes maakuntavaltuusto on valittu ja maakuntavaltuuston asettama maakuntahallitus on aloittanut toimintansa.

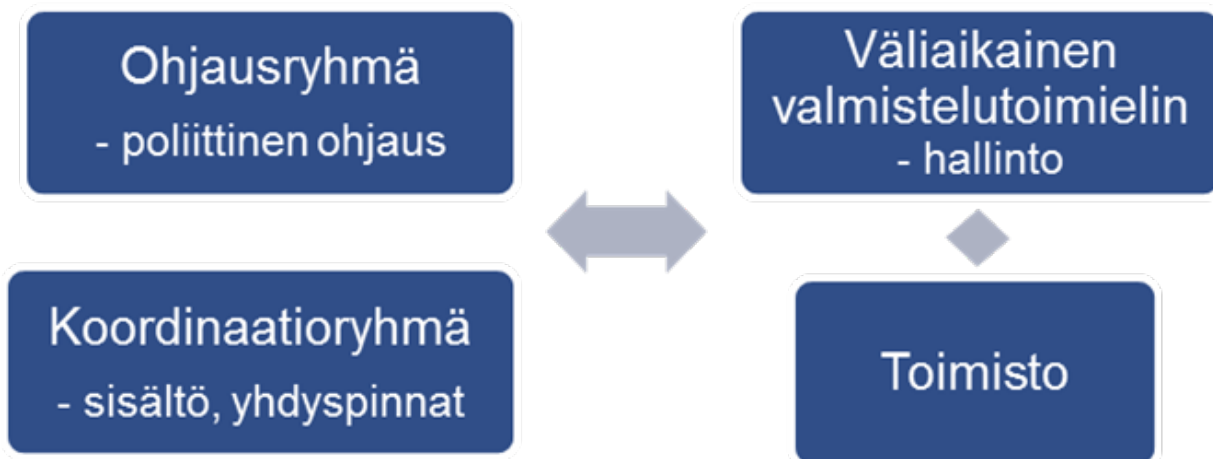
Toteuma:

Koordinaatioryhmä kävi kokouksessaan 7.4.2017 evästyskeskustelun väliaikaisen valmistelutoimielimen muodostamisesta ja neuvotteluprosessista. Koordinaatioryhmässä päädyttiin yhdessä esittämään yhdeksänjäsenistä valmistelutoimielintä. Ohjausryhmä päätti kokouksessaan 11.4.2017 yksimielisesti hyväksyä osaltaan tämän koordinaatioryhmän neuvottelutuloksen.

Neuvotteluosapuolet kävivät neuvottelutuloksen pohjalta virallisen neuvottelun 5.5.2017. Toimielimeen valittiin esityksen mukaisesti yhdeksän henkeä. Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes suorilla vaaleilla valittava maakuntavaltuusto on aloittanut toimintansa.

Väliaikaisen toimielimen tueksi tarvitaan myös palkattuja työntekijöitä muutoksen käytännön valmisteluun. Tämän maakunnan toimiston valmistelu on käynnistetty ja osa toimiston tehtävistä oli haettavissa kesäkuussa 2017. Haut kohdennettiin maakuntauudistuksessa luovuttavien organisaatioiden henkilöstölle sekä kaikille muodostettavaan Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvien kuntien henkilöstölle. Tehtäviin on mahdollista palkata henkilöitä myös maakuntauudistuksessa mukana olevien tahojen ulkopuolelta.

Väliaikainen valmistelutoimielin kokoontui epävirallisesti kolme kertaa kesäkuun loppuun 2017 mennessä valmistelemaan väliaikaishallintoon siirtymistä. Poliittinen ohjausryhmä ja koordinaatioryhmä jatkavat väliaikaisen valmistelutoimielimen ohella.

Kuvio 4. Maakuntauudistuksen organisointi esivalmisteluvaiheen jälkeen.

Liitteet

Esivalmisteluvaiheen tuotokset ja raportit:

- Liite 1. Askelmerkit Meijän maakuntaan – Pohjois-Karjalan maakuntauudistuksen tiekartta.
- Liite 2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalli.
- Liite 3. Ensihoidon toimintamalli.
- Liite 4. Varautumisen toimintamalli.
- Liite 5. Aluekehityksen toimintamalli.
- Liite 6. Kasvupalveluiden toimintamalli.
- Liite 7. Viljelijäpalveluiden toimintamalli.
- Liite 8. Alueidenkäytön toimintamalli.
- Liite 9. Liikenne ja logistiikka –toimintamalli.
- Liite 10. Ympäristön toimintamalli.
- Liite 11. Rahoitus ja ohjaus –toimintamalli.
- Liite 12. Maakuntastrategian toimintamalli.
- Liite 13. Digitaaliset palvelut -toimintamalli.
- Liite 14. Tukipalvelut ja ICT –toimintamalli.